

Služby knihoven knihovnám

Krajské programy regionálních
funkcí na podporu knihoven

MINISTERSTVO
KULTURY

ASOCIACE KRAJŮ
ČESKÉ REPUBLIKY

© Národní knihovna České republiky, 2014

ISBN 978-80-7050-635-6

Vážená paní starostko,
vážený pane starosto,

dovolujeme si vás informovat o nabídce služeb určených vaší knihovně, které mohou významně přispět k její oblíbenosti a zvýšenému zájmu občanů.

Krajské a další jimi pověřené knihovny poskytují knihovnám ve svém regionu řadu služeb souhrnně nazývaných regionální funkce knihoven. Jejich hlavním cílem je umožnit každému obyvateli České republiky přístup ke kulturním hodnotám, podpořit rozvoj vzdělanosti a zkvalitnit kulturní a společenský život i těch nejmenších obcí. Tyto služby jsou pro vaši knihovnu bezplatné, neboť náklady na jejich zajištění krajskými a pověřenými knihovnami jsou financovány z rozpočtu kraje.

V roce 2012 vydala Národní knihovna ČR pro zřizovatele knihoven publikaci Standard pro dobrou knihovnu¹. V tomto dokumentu je uveden přehled služeb, které by měla nabízet každá knihovna, usilující o poskytování kvalitních služeb svým uživatelům.

V příručce předkládané nyní vás chceme seznámit s podpůrnými službami pro obecní knihovny, které napomáhají parametrů doporučeného standardu dosáhnout. Věříme, že se pro vás stane neocenitelnou pomůckou při formulování koncepce rozvoje vaší obce a podnícení rozvoje jejího kulturního a vzdělanostního potenciálu.

Ministerstvo kultury České republiky
Asociace krajů České republiky
Svaz měst a obcí České republiky
Spolek pro obnovu venkova ČR

---

¹ STANDARD PRO DOBROU KNIHOVNU. Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2012. 11 s.
Dostupné z: http://knihovnam.nkp.cz/docs/bench/Standard_pro_dobrou.pdf.

Dobrá knihovna v místě je nejlepší investice do budoucnosti a vlastní infrastruktury obce.

„Základním cílem veřejné knihovny je poskytovat informační zdroje a služby různého druhu, které se týkají vzdělávání, informací a osobního rozvoje, včetně rekreace a využívání volného času, k uspokojování potřeb jednotlivců a skupin. Knihovny hrají významnou úlohu v rozvoji a udržování demokratické společnosti tím, že umožňují každému přístup k široké a rozmanité oblasti vědění, idejí a názorů.“²

Víte, že...?

- Občané České republiky mají k dispozici cca 6 300 knihoven a jejich poboček.
- Knihovny jsou tradičně vnímány jako instituce, které garantují rovný přístup ke kulturnímu bohatství a informacím zaznamenaným na psaných, tištěných, audiovizuálních a dnes i digitálních nosičích. I přes masové rozšíření internetu, mobilní komunikace a nástup e-knih zájem o služby knihoven neklesá, naopak.
- Služby veřejných knihoven během svého života využívá 70 % obyvatel.
- Knihovny jsou nejnavštěvovanějším kulturním zařízením, ročně evidují 24,3 mil. návštěvníků.
- Veřejné knihovny v České republice usku- teční ročně více než 66 mil. výpůjček knih, časopisů a dalších dokumentů.
- Investice do knihoven jsou investicemi do lidí.

Poslání veřejné knihovny

Většina knihoven v současné době plní funkci komunitních center obcí, jsou místy regionální kultury, vzájemného setkávání i mezi- lidské komunikace. Knihovny poskytují veřejné kulturní služby, čímž plní veřejné úkoly a povin- nosti, jak v jednom ze svých rozhodnutí zdů- raznila i Evropská komise. Stejně jako v ostat- ních zemích Evropské unie je snahou českých knihoven zajistit služby založené na univerzál- nosti, dostupnosti a kvalitě.

Služby knihoven, souhrnně nazývané **ve- řejné knihovnické a informační služby**, jsou poskytovány na základě rovného principu všem bez rozdílu. Jsou definovány v zákoně č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a infor- mačních služeb (knihovní zákon) v platném znění. Jejich kvalita a kvantita však není vy- mezena žádným právním předpisem. Vznikl proto Metodický pokyn Ministerstva kultury, který vymezuje standard veřejných knihovnic- kých a informačních služeb.³ K popularizaci metodického pokynu vydala Národní knihovna v roce 2012 již zmíněnou příručku **Standard pro dobrou knihovnu**, která osvětluje základ- ní parametry v poskytování knihovnických a in- formačních služeb.

Dalším předpokladem pro rozvoj knihov- nictví nejen ve světě, ale také v České repub- lice je celostátně koordinovaná spolupráce. Žádná knihovna není schopna bez spolupráce s jinými knihovnami plně uspokojovat potřeby uživatelů a zároveň efektivně a hospodárně využívat finanční prostředky z veřejných zdro- jů. Na principu spolupráce fungují také regio- nální funkce knihoven.

Knihovny jsou sít'

Knihovny mají nabízet lidem informa- ce, které potřebují. Malé obecní a městské knihovny ale nemohou fungovat mimo systém dalších knihoven. Mnoho malých knihoven

² Směrnice IFLA. Služby veřejných knihoven. 2., zcela přepracované vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2012. Dostupné z: http://knihovnam.nkp.cz/docs/IFLA/Smernice_IFLA_DEF_2012.pdf.

³ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihov- nami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Praha: MK ČR, 2011. 9 s. Čj.: MK 59158/2011. Dostupný na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MetodVKIS_2011.htm&.

Místní knihovna P. Křížkovského Holasovice

Víte, že...?

- Česká republika vydává na činnost knihoven 15 EUR na obyvatele, ale např. v Dánsku tento příspěvek dosahuje 65 EUR.
- V České republice se ročně prodá 21 mil. výtisků knih.
- 86 % populace České republiky přečte alespoň jednu knihu ročně, a patříme tak na jedno z předních míst mezi evropskými státy.
- 71 % populace ČR nekupuje knihy, protože jsou drahé.
- Všechny knihovny v České republice jsou propojeny do účinně fungujícího systému a vzájemně spolu komunikují přes elektronické konference.

by samostatně nemohlo poskytovat své služby v dostatečném rozsahu a na odpovídající odborné úrovni, pokud by nebyly propojeny s většími regionálními knihovnami, nevyužívaly systém meziknihovních služeb a nespolečupracovaly také s ostatními knihovnami.

Co tvoří krajský systém regionálních funkcí

Každá veřejná knihovna se může zapojit do krajského systému, jehož stavebními prvky jsou:

Krajská knihovna

Je zřízena a financována krajem, podle knihovního zákona plní a koordinuje výkon regionálních funkcí pověřených knihoven ve svém kraji.

Dále:

- spolupracuje s knihovnami pověřenými výkonem regionálních funkcí,
- je sama poskytovatelem regionálních služeb knihovnám ve svém kraji,
- zajišťuje celoživotní vzdělávání pracovníků knihoven,
- každoročně zpracovává zprávu o výkonu regionálních funkcí v kraji a spolupracuje s Národní knihovnou ČR,
- podílí se na vytváření koncepčních a metodických materiálů a sleduje aktuální dění v knihovnictví.

Pověřená knihovna

Je zpravidla městská knihovna, která byla vybrána krajskou knihovnou pro poskytování regionálních služeb ve svém regionu. Regionální služby poskytuje na základě smlouvy s krajskou knihovnou. V této souvislosti:

- je příjemcem finanční dotace na poskytování regionálních služeb a odpovídá za vysokou odbornou úroveň své činnosti,
- má vytvořen kvalitní systém nákupu, zpracování a správy knihovních fondů, odpovídající pracovní kapacity a má zajištěny specifické podmínky pro výkon těchto činností,
- sleduje dění v knihovnictví a nové poznatky předává pracovníkům obsluhovaných knihoven, pomáhá zavádět do knihoven nové technologie a formy služeb.

V příloze je uveden seznam všech krajských a pověřených knihoven i s kontakty na jejich oddělení regionálních funkcí.

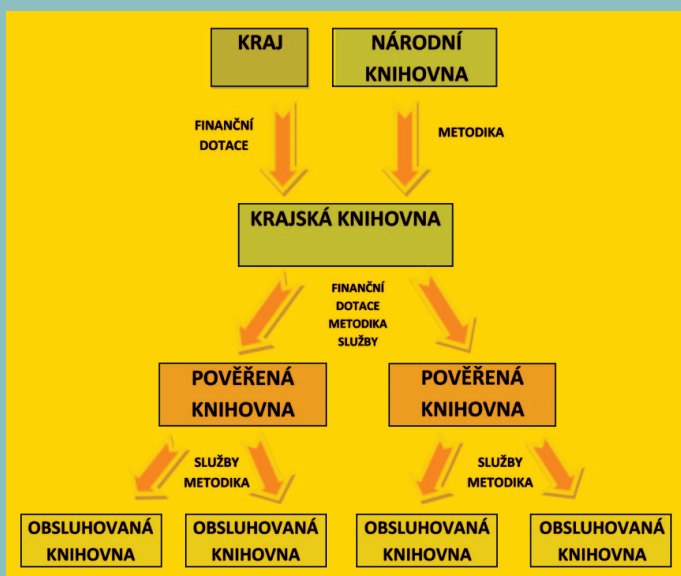

Městská knihovna České Velenice

Intenzivní a úspěšná spolupráce mezi knihovnami má své historické kořeny. Díky prvnímu knihovnímu zákonu z roku 1919 u nás vznikla hustá síť veřejných knihoven. Zákon vybudoval také základy metodické pomoci knihovnám v malých obcích. Politické změny po roce 1989 vedly k transformaci knihovnictví, zanikly okresní knihovny a došlo k rozpadu okresních a střediskových systémů. Zřizovatelskou funkci ke knihovnám převzaly příslušné obce.

System podpory regionálních funkcí

Obsluhovaná knihovna

Je obecní nebo městská knihovna, která projevila zájem o využívání regionálních služeb. Podmínky pro činnost knihovny zajišťuje obec. Pro takovou knihovnu platí, že:

- je knihovnou poskytující veřejné knihovnické a informační služby,
- je evidovanou knihovnou u Ministerstva kultury ČR podle knihovního zákona,
- má podepsanou smlouvu o získávání služeb s pověřenou regionální knihovnou,
- není příjemcem finanční dotace, ale je příjemcem regionálních služeb poskytovaných pověřenou knihovnou,
- regionální služby získává bezplatně.

Celostátní koordinační a metodickou roli pro poskytování regionálních funkcí vykonává **Národní knihovna ČR**, která je centrem celého systému knihoven.

Hlavní cíle podpory veřejných knihoven v kraji

Základním nástrojem pro vytváření krajských systémů knihoven je dotační program podpory regionálních funkcí, který vznikl v návaznosti na platný knihovní zákon. Cílem programu je zejména:

- zajištění dostupnosti veřejných informačních služeb knihoven ve všech knihovnách České republiky,
- vyrovnání rozdílů v úrovni poskytovaných služeb knihoven obyvatelům měst i obcí,
- zajištění kvality a kontinuity služeb knihoven v návaznosti na informační potřeby uživatelů,
- odstranění nežádoucích diferenciací v úrovni služeb knihoven mezi jednotlivými regiony a kraji,
- účelná dělba práce a koordinace odborných činností v kraji,
- efektivní využití veřejných finančních prostředků,
- garance průběžné aktualizace knihovního fondu knihoven provozovaných obcemi,
- udržení odborného standardu služeb v knihovnách regionu,
- garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven v systému celoživotního vzdělávání.

Víte, že...?

- V roce 2012 využívalo regionální funkce 5 982 knihoven a jejich poboček.

Vývoj počtu knihoven využívajících regionální služby	2005	2012
Praha	38	40
Středočeský kraj	839	822
Jihočeský kraj	615	612
Plzeňský kraj	506	496
Karlovarský kraj	125	120
Ústecký kraj	305	302
Liberecký kraj	221	223
Královéhradecký kraj	386	396
Pardubický kraj	422	415
Kraj Vysočina	582	571
Jihomoravský kraj	734	692
Olomoucký kraj	514	487
Zlínský kraj	399	398
Moravskoslezský kraj	395	408
ČR celkem	6 081	5 982

Víte, že...?

- V roce 2012 dosáhly výměnné fondy v rámci celé ČR objemu 3,2 mil. knihovnických jednotek.
- Roční přírůstek výměnného fondu činil 184 729 knihovnických jednotek.
- Finanční částka za celou ČR věnovaná z krajských dotací na regionální funkce na nákup výměnného fondu v roce 2012 činila 28,6 mil. Kč.
- V roce 2012 využilo výměnné fondy 5 254 knihoven. Celkem bylo v ČR expedováno 22 806 souborů, které dohromady obsahovaly 1 305 930 knihovnických jednotek. 1 soubor obsahoval průměrně 57 knihovnických jednotek.
- V každé obci, jejíž knihovna využívá cirkulační služby, obdrželi uživatelé knihovny v roce 2012 průměrně 249 nových knih.

Jaké služby jsou poskytovány malým knihovnám?

Regionální funkce knihoven jsou souborem podpůrných služeb, které krajská knihovna poskytuje ve spolupráci s většími městskými knihovnami v kraji. Služby jsou poskytovány menším městským a především obecním knihovnám v příslušném kraji. Jedná se o tyto služby:

- a) tvorba výměnných knihovnických fondů pořízených z rozpočtu kraje, jejich cirkulace a distribuce,
- b) nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce,
- c) poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů,
- d) vzdělávání knihovníků, semináře, porady,
- e) pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů,
- f) servis automatizovaného knihovnického systému (AKS),
- g) statistika knihovnických činností.

Rozsah poskytovaných služeb může být v jednotlivých regionech různý a závisí na konkrétním stavu systému knihoven, poptávce po službách, ale především na úrovni finančního zabezpečení.

Výše zmíněné služby byly standardizovány v Metodickém pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu a koordinace regionálních funkcí knihoven.⁴ Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu těchto služeb. Při jeho aplikaci se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifikům jednotlivých krajů a jejich regionů.

a) Tvorba výměnných knihovnických fondů pořízených z prostředků kraje, jejich cirkulace a distribuce

Zejména malé obecní knihovny nemají dostatek finančních prostředků na uspokojení čtenářských potřeb svých uživatelů. Zakoupené knihy navíc mnohdy zůstávají po několika výpůjčkách bez dalšího využití. Nejeftektivnější způsob pořizování nových knih představují

⁴ METODICKÝ pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. 16 s. Dostupný z <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>.

Víte, že...?

- Službu nákupu a zpracování knihovních fondů využívalo v roce 2012 celkem 1 119 knihoven, do jejich fondů bylo nakoupeno a zpracováno 93 369 knihovních jednotek.
- V roce 2012 se uskutečnilo 21 705 konzultací a proběhlo 11 790 metodických návštěv.

Hlavní témata metodických návštěv:

- tvorba webových stránek,
- regionální automatizované systémy, dálkový přístup ke katalogu, využívání mezi knihovních výpůjčních služeb,
- realizace průzkumů spokojenosti uživatelů,
- zpracování projektů do grantových programů, ekonomicko-právní otázky spojené s čerpáním dotací,
- knihovny a autorské právo,
- knihovny jako komunitní centra, dobrovolnictví v knihovnách,
- novelizovaný standard veřejných knihovnických a informačních služeb, Program Benchmarking, služby handicapovaným uživatelům a projekt Bezbariérová knihovna,
- Koncepce rozvoje knihoven ČR v letech 2011–2015, krajské koncepce.

Díky odborné poradenské pomoci malým knihovnám došlo k výrazným pozitivním změnám ve vybavení těchto knihoven.

Obecní knihovny v sídlech do 1 000 obyvatel:

Knihovny vybavené PC s internetem pro uživatele

Rok 2005	Rok 2012
37 % knihoven	89 % knihoven

Knihovny vybavené automatizovaným knihovním systémem

Rok 2005	Rok 2012
1 % knihoven	28 % knihoven

výměnné fondy, které umožňují jejich maximální využití. Pověřené, případně krajské knihovny nakupují za prostředky z krajské dotace knihy do budovaných výměnných fondů. Z nich se vytvářejí výměnné soubory, které cirkulují ve všech obsluhovaných knihovnách. Knihovny tak získávají možnost zapůjčit si do svého fondu kvalitní a aktuální knihy, které jsou odborně zpracované. Díky této službě mají i malé knihovny zajištěnou stálou obměnu svého knihovního fondu a trvalý přísun nejnovější literatury.

Výměnné soubory knih výrazně přispívají k efektivnímu využití všech zdrojů:

- centralizovaný nákup umožňuje získat výhodné nákupní ceny,
- zpracování knih probíhá souběžně pro více exemplářů,
- knihy jsou vícenásobně využity v celém systému knihoven.

Mnohé obce si uvědomují přínos výměnných fondů pro rozšíření nabídky služeb knihovny do té míry, že samy podporují jejich nákup, a to na základě smlouvy s pověřenou knihovnou. Roční příspěvek na podporu nákupu výměnného fondu si obce určují zpravidla v závislosti na počtu obyvatel. Otázka vlastnictví takto zakoupených knih se řeší smluvně mezi provozovatelem obecní knihovny a pověřenou knihovnou.

b) Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků obce a jejich distribuce

I při nákupu a zpracování vlastních knih může obec výrazně ušetřit, když využije služby pověřené nebo krajské knihovny. Ty mohou provést odborný výběr knih a/nebo tyto knihy odborně zpracovat. Při nákupu pro více knihoven může knihovna využít množstevních slev nebo slev, které mají smlouveny se svými distributory knih. Společný nákup knih tak má několik výhod: hospodárnost prostředků, odbornost výběru a následné odborné zpracování knih.

c) Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

Důležitou součástí regionálních funkcí je i praktická pomoc při řešení odborných knihovnických problémů. Knihovny se velmi rychle mění a jejich služby se rozšiřují do digitálního světa. Malým knihovnám a vedení obcí jsou

Vzdělávacích akcí pořádaných krajskými a pověřenými knihovnami se v roce 2012 zúčastnilo 3 278 knihoven. Celkem 941 vzdělávacích akcí v celkovém rozsahu 1 838 vyučovacích hodin se zúčastnilo 7 565 knihovníků. Rozšiřuje se také vzdělávání formou e-learningu.

Hlavní témata vzdělávání:

- práce s automatizovaným knihovním systémem,
- informační zdroje, vyhledávání informací,
- tvorba webových stránek,
- počítačová gramotnost,
- současná literatura, literatura pro děti,
- služby handicapovaným občanům,
- práce s dětmi,
- dotazníková šetření spokojenosti uživatelů knihoven se službami – tvorba dotazníků, vyhodnocení,
- marketing v knihovnách.

Víte, že...?

- V roce 2012 využilo pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů 1 066 knihoven, z toho v 645 z nich proběhla revize knihovního fondu. Zrevidováno bylo 2,2 mil. knihovních jednotek.
- Servis automatizovaného knihovního systému využílo v roce 2012 na 831 knihoven, uskutečnilo se 1 425 zákroků.
- V roce 2012 pomohly krajské a pověřené knihovny 6 442 knihovnám a jejich zřizovatelům se zpracováním statistického výkazu Kult (MK) 12-01. Zpracováno bylo celkem 6 598 statistických výkazů a sumářů dle zákona o statistické službě č. 89/1995 Sb.

Místní knihovna Veselice

poskytovány odborné konzultace, rady, reference i pomoc při zpracovávání grantových projektů, koncepcí a plánů. Díky této službě se prostřednictvím pověřených knihoven dostanou i do nejmenších obecních knihoven informace o novinkách v oboru, grantových možnostech atd. Poradenská činnost je nejžádanější službou, která zásadně ovlivňuje úroveň poskytovaných knihovnických a informačních služeb v knihovnách obcí a měst.

d) Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Knihovníci napomáhají svým uživatelům v orientaci v nepřehledné nabídce knih a dalších informačních zdrojů, organizují vzdělávací a kulturní akce pro různé skupiny obyvatel. Jejich profese se velmi rychle mění. Proto je nezbytné, aby se mohli celoživotně vzdělávat a sledovat aktuální vývoj oboru. Krajské knihovny pořádají vzdělávací aktivity pro všechny knihovny v kraji, pověřené knihovny pro knihovny ve svém regionu. Podle standardu veřejných knihovnických a informačních služeb by měl každý profesionální pracovník knihovny ročně absolvovat odborné vzdělávání v rozsahu 48 pracovních hodin, ostatní knihovníci 8 hodin ročně.

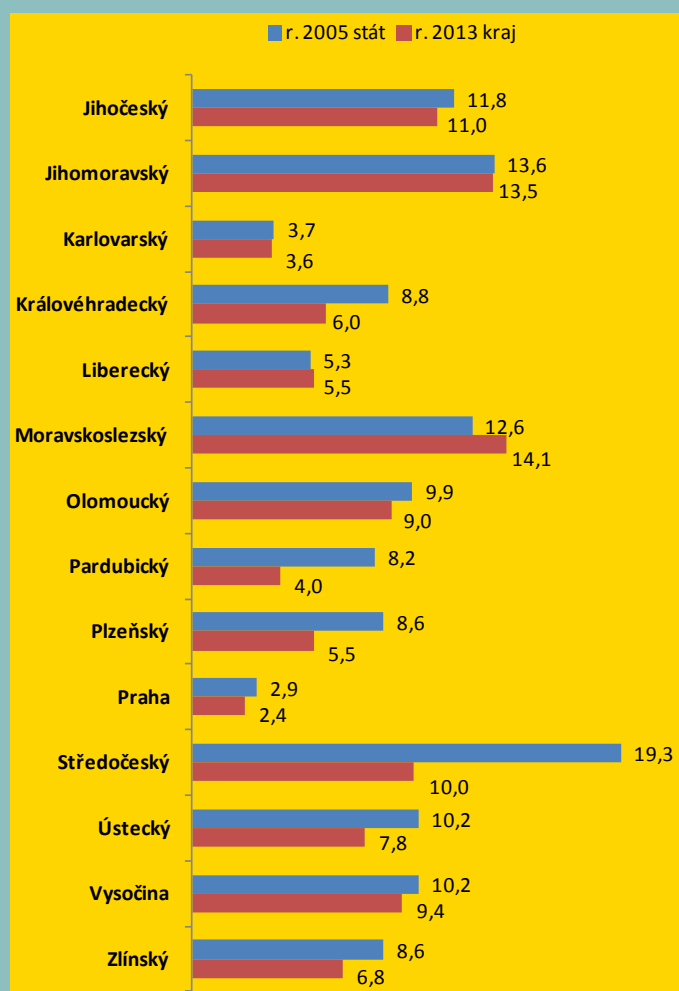
e) Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Knihy jsou majetkem, o který je nutno pečovat. Povinnost provozovatelů provádět revize vlastních knihovních fondů je zakotvena v knihovním zákonu, který také stanoví sankce za porušení uvedených povinností. Periodicita revizí je určena podle velikosti knihovního fondu, v nejmenší velikostní kategorii knihoven do 100 000 svazků je to jednou za 5 let. Knihy i informace velmi rychle zastarávají. V posledních letech nabývá na významu pomoc při aktualizaci knihovního fondu obsluhovaných knihoven související obvykle se zaváděním regionálních automatizovaných knihovních systémů. Aktualizace zahrnuje vyřazování zastaralé literatury, čištění knih, opravy obalů a značení.

f) Servis automatizovaného knihovního systému

Automatizované knihovní systémy vyžadují trvalou údržbu a servis, který je pro malé knihovny odborně a finančně náročný. Zpravidla

Vývoj financování regionálních funkcí knihoven (mil. Kč)

chybí odborně kvalifikovaný personál. Proto je zajišťována podpora v rámci regionálních funkcí. V rámci této služby probíhá zaškolení pracovníků pro práci s jednotlivými moduly knihovního systému. Rozsah poskytování této služby je v jednotlivých krajích různý a je závislý na dohodě s pověřenou knihovnou.

g) Statistika knihovnických činností

Knihovny jsou financovány z veřejných zdrojů, musí tedy poskytovat statistické údaje o své činnosti. Sběr statistických dat o stavu knihoven evidovaných Ministerstvem kultury ČR je zajišťován na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, v platném znění. Pověřené knihovny pomáhají malým knihovnám se sběrem a kontrolou statistických dat a následně při zpracování statistických výkazů o činnosti knihovny. Pověřené a krajské knihovny využívají tato data pro analýzu, vyhodnocování a sledování vývoje krajského systému knihoven a poskytují informace o knihovnách obcím.

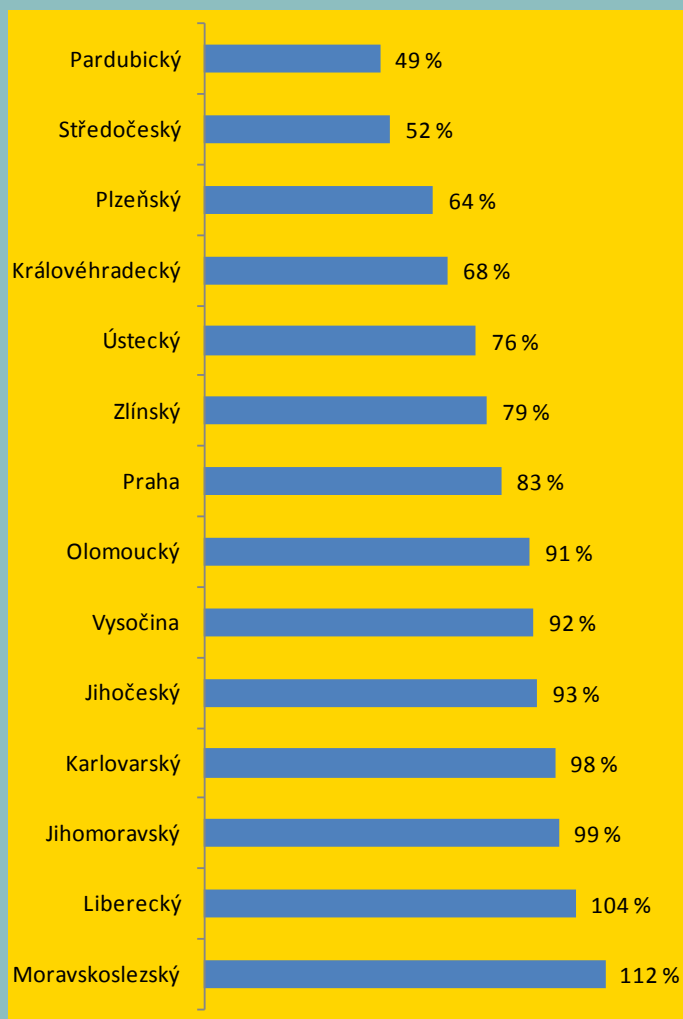
Finanční zajištění regionálních funkcí

V počátcích podpory regionálních funkcí knihoven byly dotace na jejich výkon poskytovány centrálně Ministerstvem kultury ČR. V souladu s novelou zákona o rozpočtovém určení daní přešla odpovědnost za jejich výkon a financování od roku 2005 na kraje. Počínaje tímto rokem až do současnosti jsou tedy dotace na výkon regionálních funkcí zajišťovány z rozpočtu krajů. Financování regionálních funkcí kraji vyplývá z knihovního zákona č. 257/2001 Sb.

Rozdělování finančních prostředků se opírá o **Metodický pokyn k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky**, který stanovil metodu proporcionálního rozdělení finančních prostředků podle počtu obyvatel a počtu knihoven v regionu. Při rozdělení prostředků se vychází z rozsahu a obsahu regionálních funkcí, které pověřené knihovny vykonávají. Přihlíží se k regionálním rozdílným a cílům stanoveným koncepcí rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v kraji.

V některých krajích bylo rozdělování finančních prostředků upraveno vlastním předpisem. Finanční dotace je poskytována pouze

Úroveň financování regionálních funkcí v roce 2013 ve vztahu k roku 2005

krajským knihovnám a vybraným městským knihovnám pověřeným výkonem regionálních funkcí. Obsluhované knihovny zapojené v systému regionálních funkcí získávají zajištěné služby na odborné úrovni.

V posledním období dochází k výpadkům financování v některých krajích, což je příčinou nežádoucích diferencí v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými obcemi, regiony a kraji. V roce 2005 byla do krajů rozdělena částka ve výši 133 mil. Kč. V roce 2013 poskytly kraje na regionální funkce pouze 108,5 mil. Kč, přičemž v uplynulém období došlo k výraznému zdražení knih a časopisů vlivem zvýšení DPH, inflace za uplynulé období dosáhla hodnoty 19 %. V Libereckém a Moravskoslezském kraji se daří pokrývat financování regionálních služeb zhruba na stejné úrovni jako v roce 2005. Na druhé straně k velkému propadu ve financování regionálních funkcí došlo v minulých letech v Pardubickém kraji, kde výše podpory klesla zhruba na polovinu částky z roku 2005, a ve Středočeském kraji, kde se nyní daří situaci postupně stabilizovat a dotaci opět zvyšovat. Pokud by snižování finanční podpory pokračovalo, hrozil by rozpad systému regionálních funkcí v celém kraji.

Co může udělat obec a její knihovna, aby využila nabídku regionálních služeb?

OBEC

Pokud dosud nevyužívá nabídku regionálních služeb:

- kontaktovat regionální oddělení místně příslušné pověřené knihovny a informovat se o nabídce regionálních služeb;
- ověřit, zda je knihovna evidovaná Ministerstvem kultury ČR, neboť dotace ze státního rozpočtu jsou poskytovány jen evidovaným knihovnám.

Pokud již využívá nabídku regionálních služeb:

- nechat si posílat aktuální a důležité informace z pověřené knihovny určené obsluhovaným knihovnám;
- vyžádat si pravidelná osobní setkání s metodickými pracovníky pověřené knihovny.

Místní knihovna Batelov

Místní knihovna Třanovice

KNIHOVNA

- využívat široké nabídky knih ve výměnných souborech;
- pravidelně sledovat webové stránky příslušné pověřené knihovny a účastnit se porad a seminářů pro knihovníky;
- aktivně spolupracovat při naplňování cílů daných krajskou koncepcí rozvoje regionálních funkcí (zavádění webových stránek, automatizace, účast na vzdělávání);
- obracet se na metodika pověřené knihovny s aktuálními požadavky a dotazy.

Závěr

Knihovny jsou nejpočetněji zastoupená kulturní zařízení, která provázejí každého jedince s různou mírou intenzity po celý život. Nejsou dnes již jen půjčovnami knih, ale plní roli informačních a komunitních center a jejich potenciálem je stát se do budoucna místem rozvoje občanské společnosti a celoživotního vzdělávání. Nabízejí neutrální prostor dostupný všem bez omezení, poskytují místo k relaxaci i sebevzdělávání, jsou zdravou a prospěšnou alternativou trávení volného času. Jsou klíčem k pozitivnímu a intelektuálnímu rozvoji společnosti. Osvícená společnost v zastoupení svých krajů a obcí proto neváhá do svých knihoven investovat, protože ví, že se jí tato investice mnohonásobně vrátí.

Seznam krajských a pověřených knihoven podle jednotlivých krajů

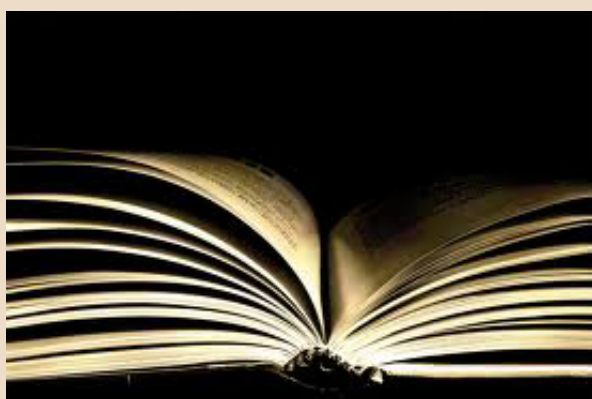
Každá krajská nebo pověřená knihovna má na svých webových stránkách informace pro knihovny svého kraje nebo regionu. Většinou jsou zveřejněny v sekci, která se jmenuje „Knihovnam“, „Pro knihovny“, „Knihovny regionu“ nebo „Regionální funkce“. Zde získají knihovny přehled o tom, jaké služby jejich pověřená knihovna poskytuje, kontakty, pokyny a další aktuální informace.

Aktuální adresář metodických oddělení krajských a pověřených knihoven včetně kontaktních údajů spravuje na svých stránkách Národní knihovna na adrese <http://knihovnam.nkp.cz/> v sekci Regionální funkce.

Jihočeský kraj			Náchod	Městská knihovna Náchod, o.p.s.	www.mknachod.cz
České Budějovice	Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích	www.cbvk.cz	Rychnov nad Kněžnou	Kultura Rychnov n. Kněžnou, s.r.o. - Městská knihovna	http://kulturark.cz/knihovna
Český Krumlov	Městská knihovna v Českém Krumlově	www.knih-ck.cz	Kostelec nad Orlicí	Městská knihovna Kostelec n. Orlicí	http://mk.kostelecno.cz
Jindřichův Hradec	Městská knihovna Jindřichův Hradec	www.knih-jh.cz	Trutnov	Městská knihovna Trutnov	www.mktrutnov.cz
Dačice	Městská knihovna Dačice	www.mkdac.cz	Liberecký kraj		
Milevsko	Městská knihovna v Milevsku	www.knihmil.cz	Liberec	Krajská vědecká knihovna v Liberci	www.kvkli.cz
Třeboň	Městská knihovna Třeboň	www.knih-tb.cz	Česká Lípa	Městská knihovna Česká Lípa	www.knihovna-cl.cz
Písek	Městská knihovna Písek	www.knih-pi.cz	Semily	Městská knihovna v Semilech	www.knihovnasemily.cz
Prachatice	Městská knihovna Prachatice	www.knih-pt.cz	Jablonec nad Nisou	Městská knihovna Jablonec n. Nisou	http://knihovna.mestojablonec.cz
Strakonice	Šmidingerova knihovna Strakonice	www.knih-st.cz	Moravskoslezský kraj		
Tábor	Městská knihovna Tábor	www.knihovnatabor.cz	Ostrava	Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě	www.svkos.cz
Jihomoravský kraj			Ostrava	Knihovna města Ostravy	www.kmo.cz
Brno	Moravská zemská knihovna v Brně	www.mzk.cz	Bruntál	Městská knihovna v Bruntále	www.mekbruntal.cz
Brno	Knihovna J. Mahena v Brně	www.kjm.cz	Brušperk	Městská knihovna Brušperk	knihovna.brusperk.com
Vyškov	Knihovna Karla Dvořáčka Vyškov	www.kkdvyškov.cz	Dobrá	Místní knihovna Dobrá	www.knihovnadobra.cz
Hodonín	Městská knihovna Hodonín	www.knihovnahod.cz	Frydek-Místek	Městská knihovna Frydek-Místek	www.mkmstek.cz
Kuřim	Městská knihovna Kuřim	www.mkkurim.cz	Frydlant nad Ostravicí	Městská knihovna Frydlant nad Ostravicí	www.knihovnafrydlant.cz
Břeclav	Městská knihovna Břeclav	www.knihovna-bv.cz	Havířov	Městská knihovna Havířov	www.knih-havirov.cz
Znojmo	Městská knihovna Znojmo	www.knihovnazn.cz	Třinec	Městská knihovna Třinec	www.knih-trinec.cz
Karlovarský kraj			Vratimov	Městská knihovna Vratimov	www.knihovna-vratimov.cz
Karlovy Vary	Krajská knihovna Karlovy Vary	www.knihovnakv.cz	Holasovice	Místní knihovna P. Křížkovského Holasovice	www.knihovnaholasovice.info
Cheb	Městská knihovna v Chebu	http://knih-cheb.cz	Hradec nad Moravicí	Městská knihovna a inf. centrum Hradec nad Moravicí	www.knihovna.unas.cz
Sokolov	Městská knihovna Sokolov	www.mksokolov.cz	Opava	Knihovna Petra Bezruče v Opavě	www.okpb.cz
Královéhradecký kraj			Vitkov	Městská knihovna Vitkov	http://www.vitkov.info/o-meste/mestska-knihovna/
Hradec Králové	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	www.svkhhk.cz	Karviná	Regionální knihovna Karviná	www.rkka.cz
Hradec Králové	Knihovna města Hradce Králové	www.knihovnahk.cz	Nový Jičín	Městská knihovna v Novém Jičíně	www.knihovnanj.cz
Jičín	Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně	www.knihovna.jicin.cz			

Olomoucký kraj			Praha		
Olomouc	Vědecká knihovna v Olomouci	www.vkol.cz	Praha	Městská knihovna v Praze	www.mlp.cz
Prostějov	Městská knihovna Prostějov	http://knihovnapv.webnode.cz	Středočeský kraj		
Přerov	Městská knihovna v Přerově	www.knihovnaprerov.cz	Kladno	Středočeská vědecká knihovna v Kladně	www.svkkkl.cz
Šumperk	Městská knihovna Šumperk	www.knihovnaspk.cz	Benešov	Městská knihovna Benešov	www.knihovna-benesov.cz
Olomouc	Knihovna města Olomouce	www.kmol.cz	Kutná Hora	Městská knihovna Kutná Hora	www.knihovna-kh.cz
Lipník nad Bečvou	Městská knihovna Lipník nad Bečvou	www.mek-lipniknb.cz	Mladá Boleslav	Knihovna města Mladá Boleslav	www.kmmb.cz
Hranice	Městská knihovna Hranice	www.mek.hranet.cz	Příbram	Knihovna Jana Drdy Příbram	www.kjd.pb.cz
Jeseník	Knihovna Vincence Priessnitzze v Jeseníku	www.knihovna-jesenik.cz	Ústecký kraj		
Pardubický kraj			Ústí nad Labem	Severočeská vědecká knihovna	www.svkul.cz
Pardubice	Krajská knihovna v Pardubicích	http://kkpce.cz	Děčín	Městská knihovna Děčín	www.dcknihovna.cz
Chrudim	Městská knihovna Chrudim	www.knihovna-cr.cz	Chomutov	Středisko knihovnických a kulturních služeb Chomutov	www.skks.cz/cs/knihovna
Svitavy	Městská knihovna ve Svitavách	www.booksy.cz	Litoměřice	Knihovna K. H. Máchy Litoměřice	www.knihovnalitomerice.cz
Ústí nad Orlicí	Městská knihovna Ústí nad Orlicí	www.knihovna-uo.cz	Louny	Městská knihovna Louny	www.mkl.cz
Plzeňský kraj			Žatec	Městská knihovna Žatec	www.mekzatec.cz
Plzeň	Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	www.svkpl.cz	Most	Městská knihovna Most	www.knihovnamost.cz
Plzeň	Knihovna města Plzně	www.knihovna-plzen.eu	Teplice	Regionální knihovna Teplice	www.knihovna-teplice.cz
Plasy	Městská knihovna Plasy	www.knihovna-plasy.cz	Kraj Vysočina		
Klatovy	Městská knihovna v Klatovech	www.knih-kt.cz	Havlíčkův Brod	Krajská knihovna Vysočiny	www.kkvysociny.cz
Rokycany	Městská knihovna v Rokycanech	www.rokycany.cz/knihovna	Jihlava	Městská knihovna Jihlava	www.knihovna-ji.cz
Domažlice	Knihovna Boženy Němcové Domažlice	www.mekbn.cz	Pelhřimov	Městská knihovna Pelhřimov	www.knih-pe.cz
Sušice	Městské kulturní středisko - Městská knihovna v Sušici	http://mksusice.kulturasusice.cz	Třebíč	Městská knihovna v Třebíči	www.knihovnatr.cz
Blovice	Městská knihovna Blovice	www.knihovnablovice.cz	Žďár nad Sázavou	Knihovna Matěje Josefa Sychry	www.knihzdar.cz
Stříbro	Městské kulturní středisko - knihovna Stříbro	www.knihovna-stribo.cz	Zlínský kraj		
Přeštice	Městská knihovna Přeštice	http://knihovnaprestice.webk.cz	Zlín	Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně	www.kfbz.cz
Tachov	Městská knihovna Tachov	http://knihovna.mkstc.cz	Vsetín	Masarykova veřejná knihovna Vsetín	www.mvk.cz
Horažďovice	Městská knihovna Horažďovice	www.knihovna-horazdovice.cz	Uherské Hradiště	Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana	www.knihovnabbb.cz
Dobruška	Městská knihovna Dobruška	www.dobrany.cz/mestska-knihovna	Kroměříž	Knihovna Kroměřížska	www.knihkm.cz
Nepomuk	Městská knihovna Nepomuk	www.nepomuk.cz/cs/mestska-knihovna-nepomuk			
Manětín	Městská knihovna Manětín	www.manetin.cz/mesto/knihovna			
Kralovice	Městská knihovna Kralovice	www.knihovnakralovice.cz			
Planá	Městské kulturní středisko Planá - Městská knihovna	www.knihovnaplana.webk.cz			

Služby knihoven knihovnám

Krajské programy regionálních funkcí na podporu knihoven

Vydala Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut

1. vydání

Praha 2014

Návrh obálky, grafická úprava a sazba Alena Křesalová

Tisk: Tiskárna Kleinwächter

Distribuce: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut

Klementinum 190, Praha 1, 110 00

e-mail: vit.richter@nkp.cz

Neprodejné